Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
z s. w Karniowicach

Sprzedaż produktów żywnościowych z gospodarstwa rolnego

w ramach rolniczego handlu detalicznego

Karniowice 2017

Opracowanie:
Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich
MODR Karniowice

Rolniczy Handel Detaliczny to jedna z form handlu detalicznego, którego celem jest stworzenie rolnikom lepszych możliwości rozwoju produkcji i sprzedaży żywności. Wyprodukowana żywność pochodzi w całości lub w części z własnej uprawy, chowu lub hodowli. Prowadzenie rolniczego handlu detalicznego z punktu widzenia bezpieczeństwa żywności i spraw podatkowych reguluje Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników (Dz.U. poz.1961).

Rozporządzenia wykonawcze do ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników niezbędne do rozpoczęcia procedury rejestracji rolniczego handlu detalicznego:

1. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz.U. poz. 2159);
2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego lub wprowadzających na rynek te produkty oraz wykaz tych zakładów (Dz.U. poz.2192);
3. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie sposobu ustalenia weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz.U. poz.2161).

Kryteria uznania działalności za rolniczy handel detaliczny:

- sprzedaż nie jest wykonywana na rzecz osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej lub na rzecz osób fizycznych na potrzeby prowadzonej przez nie pozarolniczej działalności gospodarczej;
- zbywanie żywności odbywa się w ramach określonych limitów;
- ograniczony udział pośredników w zbywaniu żywności z wyłączeniem sprzedaży podczas wystaw, festynów, targów;
- sprzedaż produktów nie odbywa się przy zatrudnieniu osób na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze, z wyłączeniem uboju zwierząt rzeźnych i obróbki poubojowej tych zwierząt, w tym również rozbioru, podziału i klasyfikacji mięsa, przemiału zbóż, wytłoczenia oleju lub soku.

Sprzedaż w ramach rolniczego handlu detalicznego może odbywać się wyłącznie:

- w miejscach, których produkty te zostały wytworzone, lub przeznaczonych do prowadzenia handlu;
- jest prowadzona ewidencja sprzedaży,
- ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu stanowi co najmniej 50% tego produktu, z wyłączeniem wody.

Za produkt roślinny pochodzący z własnej uprawy uważa się również mąkę, kaszę, płatki, otręby, oleje i soki wytworzone z surowców pochodzących z własnej uprawy.

Maksymalna ilość żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania. Maksymalna ilość żywności zbywana rocznie w ramach rolniczego handlu detalicznego jest określona dla:

1. surowców pochodzenia niezwierzęcego – w załączniku nr 1;
2. żywności pochodzenia niezwierzęcego innej niż surowce oraz żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego – w załączniku nr 2;
3. surowców pochodzenia zwierzęcego – w załączniku nr 3;
4. produktów pochodzenia zwierzęcego innych niż surowce – w załączniku nr 4.

W ramach RHD możliwa jest produkcja i sprzedaż konsumentom końcowym produktów zwierzęcych i „złożonych”:

- mleka surowego i siary
- surowej śmietany
- jaj od drobiu i od ptaków bezgrzebieniowych
- produktów pszczelich nieprzetworzonych
- produktów rybołówstwa/przetworzonych produktów rybołówstwa
- żywych ślimaków lądowych
- świeżego mięsa
- produktów mięsnych (np. szynki, pasztety, kiełbasy)
- produktów mlecznych (np. ser, jogurt, masło)
- produktów jajecznych
- gotowych posiłków (potrawy) z produktów pochodzenia zwierzęcego
- wyrobów garmażeryjnych stanowiących produkty złożone (np. pierogi z mięsem, serem, gołąbki, sałatki warzywno-mięsne

produktów niezwierzęcych:

- surowców roślinnych
- przetworów z owoców i warzyw (np. soki owocowe, dżemy, owoce suszone, kiszonki, marynaty i soki warzywne)
- przetworów zbożowych (np. mąki, kasze, płatki, otręby)
- pieczywa, pieczywa cukierniczego, ciast i ciastek
- przypraw
- koncentratów spożywczych
- olejów
- gotowych posiłków potraw np. nie mięsne pierogi, kopytka i kluski śląskie, knedle z owocami, placki ziemniaczane)
- napoi bezalkoholowych

Limity ilościowe – przykłady:

Nazwa	Maksymalna ilość	Jednostka
Owies jary	7	ton/w przeliczeniu na 1 ha uprawy
Pomidor gruntowy	80	ton/w przeliczeniu na 1 ha uprawy
Gruszka	18	ton/w przeliczeniu na 1 ha uprawy
Borówka amerykańska	7	ton/w przeliczeniu na 1 ha uprawy
Orzech włoski	3	ton/w przeliczeniu na 1 ha uprawy
Szałwia liść	1	ton/w przeliczeniu na 1 ha uprawy
Soki owocowe	6700	litr
Soki warzywne	10 000	litr
Dżemy	3400	kilogram
Mąki	16 000	kilogram
Oleje	1000	litr
Pierogi niemięsne	2000	kilogram
Żywność złożona w tym gotowe posiłki, potrawy	2400	kilogram
Jaja od drobiu	146 200	sztuka
Mleko surowe albo mleko surowe i siara	52 000	litr
Surowa śmietana	10 400	litr
Produkty rybołówstwa	1800	kilogram
Produkty pszczele nieprzetworzone	Do 5 rodzin pszczelich - 160	kilogram
Żywe ślimaki lądowe	1000	kilogram
Świeże mięso wołowe, wieprzowe, baranie, kozie, końskie lub produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone	2300	kilogram
Świeże mięso drobiowe, zajęczaków lub produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone	2100	kilogram

Produkty mięsne	1400	kilogram
Produkty mleczne lub produkty na bazie siary	2600	kilogram
Gotowe posiłki, potrawy z produktów pochodzenia zwierzęcego	1400	kilogram

Organy kontroli

Nadzór nad właściwą jakością zdrowotną (bezpieczeństwem) **produktów pochodzenia zwierzęcego i żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego** (żywności złożonej) – powierzony został **Inspekcji Weterynaryjnej**, a nadzór nad właściwą jakością zdrowotną (bezpieczeństwem) żywności pochodzenia niezwierzęcego – pozostał w kompetencjach organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Rejestracja podmiotu

Podmiot zamierzający prowadzić działalność w ramach rolniczego handlu detalicznego zobowiązany jest złożyć pisemny wniosek o wpis do rejestru zakładów co najmniej na **30 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności** i uzyskać decyzję administracyjną o rejestracji i nadaniu WNI (nie jest wymagane sporządzanie projektu technologicznego ani kontrola na miejscu przed rejestracją).

Wzór wniosku:

WNIOSEK

O WPIS ZAKŁADU PROWADZĄCEGO ROLNICZY HANDEL DETALICZNY PRODUKTAMI POCHODZENIA ZWIERZECEGO I ŻYWNOŚCIĄ ZŁOŻONĄ DO REJESTRU ZAKŁADÓW PROWADZONEGO PRZEZ POWIATOWEGO LEKARZA WETERYNARII

.....
(miejscowość, data)

Pan/Pani

.....
(*imię, nazwisko)*

Powiatowy Lekarz Weterynarii

w.....
(*miejscowość)*

Na podstawie art. 21 ust.1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. 2014 poz. 1577 z późn.zm.) **:**

.....
(imię,nazwisko/nazwa wnioskodawcy)

.....
(adres/siedziba wnioskodawcy)

.....
(numer identyfikacyjny w ewidencji gospodarstw rolnych)[1]

Wnosi o wpis do rejestru zakładów

Lokalizacja zakładu, w którym ma być prowadzona produkcja:

.....
(adres)

Rodzaj i zakres działalności, która ma być prowadzona[2]:

☐ Prowadzenie rolniczego handlu detalicznego

☐ Prowadzenie pośrednictwa w zbywaniu żywności wyprodukowanej przez inny podmiot prowadzący RHD podczas wystaw, festynów, targów lub kiermaszów

Rodzaj żywności będącej przedmiotem produkcji lub obrotu[2]:

☐	Mleko surowe albo mleko surowe i siara	☐	Świeże mięso wołowe, wieprzowe, baranie, kozie, końskie, lub produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone
☐	Surowa śmietana	☐	Świeże mięso drobiowe lub zajęczaków, lub produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone
☐	Jaja od drobiu	☐	Świeże mięso zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych lub produkowane z tego mięsa surowe wyroby mięsne lub mięso mielone
☐	Jaja od ptaków bezgrzebieniowych	☐	Produkty mięsne
☐	Produkty pszczele nieprzetworzone, w tym miód, pyłek pszczeli, pierzga, mleczko pszczele	☐	Wstępnie przetworzone lub przetworzone produkty rybołówstwa
☐	Produkty rybołówstwa żywe lub uśmiercone i niepoddane czynnościom naruszającym ich pierwotną budowę anatomiczną lub poddane czynnościom wykrwawiania, odgławiania, usuwania płetw lub patroszenia	☐	Produkty mleczne lub produkty na bazie siary łącznie
☐	Żywe ślimaki lądowe z gatunków *Helixpomatia, Cornuaspersumaspersum, Cornuaspersummaxima, Helixlucorum oraz z rodziny Achatinidae*	☐	Produkty jajeczne
☐	Żywność, w tym gotowe posiłki (potrawy), zawierająca jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego	☐	Gotowe posiłki (potrawy) z produktów pochodzenia zwierzęcego

Wymagania

Mięso zwierząt kopytnych (np. świnie, bydło, owce i kozy) przetwarzane i wprowadzane na rynek w ramach rolniczego handlu detalicznego **musi pochodzić z uboju przeprowadzonego w rzeźni zatwierdzonej przez organy Inspekcji Weterynaryjnej**.

Zakaz wykorzystywania do produkcji mięsa zwierząt kopytnych pozyskanego z uboju dokonanego poza rzeźnią zatwierdzoną przez powiatowego lekarza weterynarii (np. z uboju w celu produkcji mięsa na użytek własny).

Ewidencja

Każdy podmiot prowadzący działalność w ramach rolniczego handlu detalicznego ma obowiązek prowadzenia i przechowywania dokumentacji umożliwiającej określenie ilości żywności zbywanej rocznie przez:

1. podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny; prowadzi dokumentację odrębnie za każdy rok kalendarzowy, która zawiera:
   a) numer kolejnego wpisu,
   b) datę zbycia żywności,
   c) ilość i rodzaj zbytej żywności;

- zamieszcza ww. informacje w prowadzonej dokumentacji niezwłocznie po każdorazowym zbyciu żywności;
- przechowuje prowadzoną dokumentację przez dwa lata od końca roku kalendarzowego, za który została sporządzona.

2. pośrednika prowadzącego rolniczy handel detaliczny zbywającego żywność wyprodukowaną przez inny podmiot prowadzący taki handel, podczas wystaw, festynu, targu lub kiermaszu.

- prowadzi i przechowuje dokumentację dotyczącą własnej żywności zgodnie z zasadami jak dla podmiotów;
- prowadzi dokumentację dotyczącą podmiotów, których żywność zbywa podczas wystawy, festynu, targu lub kiermaszu odrębnie dla każdego takiego podmiotu, która zawiera:
  a) numer kolejnego wpisu,
  b) datę zbycia żywności,
  c) ilość i rodzaj zbytej żywności,
- miejsce zbycia żywności, imię, nazwisko oraz adres albo nazwę, siedzibę oraz adres pośrednika

3. zamieszcza informacje w dokumentacji, po każdorazowym zbyciu żywności;
4. przekazuje dokumentację, podmiotowi, którego żywność zbywał niezwłocznie po zakończeniu wystawy, festynu, targu lub kiermaszu.

Oznakowanie miejsca zbywania żywności musi:

a) być czytelne i widoczne dla konsumenta;

b) zawierać napis „rolniczy handel detaliczny”;

c) wskazywać dane obejmujące - imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny; adres miejsca prowadzenia produkcji zbywanej żywności;

d) weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny – w przypadku żywności pochodzenia zwierzęcego i żywności złożonej.

Wymagania sanitarne

Zmiana ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, gdzie wskazano nową definicję: rolniczy handel detaliczny – handel detaliczny w rozumieniu art. 3 ust. 7 rozporządzenia 178/2002, polegający na zbywaniu konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust.; rozporządzenia nr 178/2002, żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności konieczne jest uwzględnienie wszystkich łańcuchów produkcji począwszy od produkcji podstawowej do dostawy żywności konsumentowi końcowemu. Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 w sprawie higieny środków spożywczych. Załącznik II, rozdział III wymagania dot. tzw. pomieszczeń używanych głównie, jako prywatne domy mieszkalne, gdzie regularnie przygotowuje się żywność w celu wprowadzenia do obrotu. Powyższe przepisy dotyczą również rolników, którzy wykorzystują prywatne domy mieszkalne do przetwórstwa owoców, warzyw, zbóż pochodzących z własnych upraw w celu ich sprzedaży.

Wymogi higieniczne określone w rozdziale III unijnego rozporządzenia określają, że:

1. Pomieszczenia i automaty uliczne, będą tak usytuowane, zaprojektowane i skonstruowane oraz utrzymywane w czystości, dobrym stanie i kondycji technicznej, aby uniknąć ryzyka zanieczyszczenia, w szczególności przez zwierzęta i szkodniki.
2. W szczególności i w miarę potrzeby:

- muszą być dostępne odpowiednie urządzenia, aby utrzymać właściwą higienę personelu włącznie ze sprzętem do higienicznego mycia i suszenia rąk, higienicznymi urządzeniami sanitarnymi i przebieralniami,
- powierzchnie w kontakcie z żywnością muszą być w dobrym stanie, łatwe do czyszczenia i w miarę potrzeby, dezynfekcji. Będzie to wymagać stosowania gładkich, zmywalnych, odpornych na korozję i nietoksycznych materiałów, chyba, że przedsiębiorstwa sektora spożywczego mogą zapewnić właściwe organy, że inne użyte materiały są odpowiednie,
- należy zapewnić warunki do czyszczenia i w miarę potrzeby dezynfekcji narzędzi do pracy i sprzętu,
- należy zapewnić odpowiednią ilość gorącej i/lub zimnej wody,
- należy zapewnić odpowiednie warunki i/lub udogodnienia dla higienicznego składowania i usuwania niebezpiecznych i/lub niejadalnych substancji i odpadów (zarówno płynnych jak i stałych),
- należy zapewnić odpowiednie udogodnienia i/lub warunki dla utrzymania i monitorowania właściwych warunków termicznych żywności,
- środki spożywcze muszą być tak umieszczone, aby uniknąć, na tyle na ile jest to rozsądnie potraktowane, ryzyko zanieczyszczenia.

Dodatkowo planowane jest objęcie uproszczonymi wymaganiami podmiotów prowadzących rolniczy handel detaliczny, które w ramach prowadzonej działalności wykorzystują do prowadzenia produkcji żywności pomieszczeń innych niż używane głównie, jako prywatne domy mieszkalne np. osobne budynki zlokalizowane na terenie danego gospodarstwa.

Wytyczne Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej przy produkcji żywności niezwierzęcego pochodzenia w warunkach domowych

W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności, konieczne jest uwzględnienie wszystkich aspektów łańcucha produkcji żywności począwszy od produkcji podstawowej aż do sprzedaży lub dostawy żywności do konsumenta, ponieważ każdy element może mieć potencjalny wpływ na bezpieczeństwo żywności.

Przed rozpoczęciem produkcji należy:

⇒ zapewnić higienę planowanych czynności,

⇒ przewidzieć zagrożenia i ewentualne nieprawidłowości,

⇒ zaplanować sposoby zapobiegania zagrożeniom,

⇒ obowiązek opracowania receptury, która powinna zawierać:

→ wykaz składników użytych do produkcji,

→ opis procesu przygotowania produktu, w tym czas i temperaturę obróbki cieplnej,

→ warunki przechowywania surowców, gotowego wyrobu,

→ sposób znakowania gotowego produktu, etykieta powinna umożliwić identyfikację środka.

Przykładowa etykieta

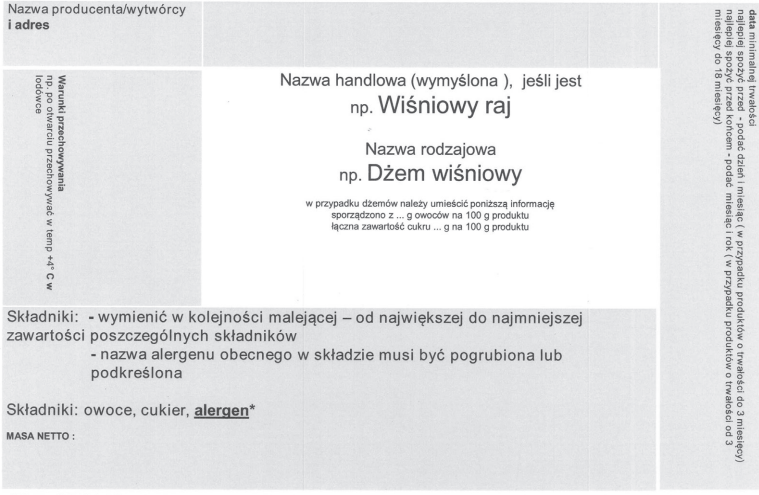

* "Wytyczne Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej przy produkcji żywności niezwierzęcego pochodzenia w warunkach domowych z wykorzystaniem surowców roślinnych z własnych upraw oraz w ramach rolniczego handlu detalicznego"

Pamiętaj!

Żywność należy przechowywać w lodówce w temperaturze nieprzekraczającej 5°C, a w zamrażarkach w temperaturze nieprzekraczającej -18°C. Żywność niewymagającą przechowywania w obniżonych temperaturach należy przechowywać w temperaturze maksymalnej 20°C.

Podatek dochodowy

Zgodnie z obowiązującymi przepisami rolnicy mogą sprzedawać bez rejestrowania działalności gospodarczej i płacenia podatku dochodowego nieprzetworzone produkty roślinne i zwierzęce. (Dz.U. poz.699), ustawa reguluje zasady opodatkowania przychodów ze sprzedaży przetworzonych wyrobów roślinnych lub zwierzęcych, pochodzących z własnych upraw, hodowli lub chowu, stosując preferencyjną 2% stawkę podatku od przychodów ewidencjonowanych.

Ustawa wprowadza możliwość opodatkowania tych przychodów w formie ryczałtu na podstawie ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o ryczałtowym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne (Dz.U. Nr. 144, poz. 930 z późn. zm.).

Warunkiem opodatkowania w formie ryczałtu, jest złożenie przez podatnika pisemnego oświadczenia naczelnikowi urzędu skarbowego właściwego według miejsca zamieszkania podatnika o wyborze opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych na dany rok, nie później niż do 20 stycznia danego roku podatkowego. W przypadku rozpoczęcia działalności w trakcie roku podatkowego, pisemne oświadczenie podatnik składa nie później, niż w dniu uzyskania przychodu. Opodatkowanie rolników ryczałtowych, korzystających ze zwolnienia na podstawie art.43 ust.1 pkt 3 ustawy o VAT, podczas gdy prowadzą inną działalność niż rolnicza, do wartości sprzedaży, uprawniającej do korzystania ze zwolnienia z VAT (było 150.000 zł a obecnie jest 200.000 zł), nie wlicza się sprzedaży produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej.

Nowelizacja określa jednak warunki, które wykluczają skorzystanie z 2% stawki ryczałtowej i kwalifikuje te przychody do innych źródeł przychodów w przypadku:

⇒ prowadzenie działów specjalnych produkcji rolnej,

⇒ produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym (np. napoje alkoholowe),

⇒ prowadzenie sprzedaży na rzecz osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej lub na rzecz osób fizycznych na potrzeby prowadzonej przez nie pozarolniczej działalności gospodarczej,

⇒ przetwarzanie produktów roślinnych i zwierzęcych i ich sprzedaż odbywa się na podstawie umów o pracę oraz innych umów o podobnym charakterze.

Rolnik wybiera ryczałt w przypadku, gdy sprzedaż odbywa się:

⇒ w gospodarstwie rolnym, gdzie produkty te zostały wytworzone,

⇒ na targowiskach, wszystkie miejsca przeznaczone do prowadzenia handlu, z wyjątkiem sprzedaży w budynkach lub w ich częściach,

⇒ prowadzona jest ewidencja sprzedaży z koniecznością jej posiadania w miejscu sprzedaży przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych.

Stawka sankcyjna (pięciokrotność stawki 2%) np. w przypadku prowadzenia ewidencji sprzedaży niezgodnie z warunkami wymaganymi do uznania jej za dowód w postępowaniu podatkowym.

Źródło: www.minrol.gov.pl, www.finanse.nf.gov.pl, www.ijhar-s.gov.pl

Wydawca**: Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z s. w Karniowicach**
32-082 Bolechowice, Karniowice os. XXXV-lecia PRL 9; tel. 12-285-21-13/14, fax 12-285-11-07; **www.modr.pl**
Skład komputerowy: Dział Metodyki Doradztwa i Szkoleń - Zespół Wydawnictw - Halina Knap
ISBN - 978-83-64594-65-6